

Avløp i spredt bebyggelse - Kurs i feltvurderinger, valg av avløpsløsninger og søknadsprosess

Kursets målsetting er at deltakeren skal få oversikt over hvordan man kan gjennomføre valg av renseløsninger ut fra ulike naturgrunnlag, bruksområder samt tips og råd rundt bygging og etablering av ulike renseløsninger. Gjennomgang av søknadsprosesser for tillatelse til utslipp og tillatelse til tiltak.

Dag 1

- 08:30 – 08:45 Åpning v/ Jørgen Ove Myrre og Lars Westlie**
Kort presentasjon av foredragsholdere, deltakere og kursets innhold.
- 08:45 – 09:00 Eget innlegg: v/ kommunenes representant**
Hvor trykker skoen?
- 09:15 – 10:00 Resipientvurdering v/ Lars Westlie**
Hvordan skal man positivt kunne utnytte naturgitte forhold ved valg og etablering av avløpsanlegg? Hva er resipientens begrensninger?
- 10:00 – 10:30 Grunnundersøkelser v/ Jørgen Ove Myrre**
Gjennomgå nødvendig informasjon som innhentes før befarings samt gjennomgang av de grunnundersøkelser (metoder og utstyr) og vurderinger som skal gjøres ute i felt.
- 10:30 – 10:45 Pause**
- 10:45 – 11:45 Infiltrasjon v/ Jørgen Ove Myrre og Lars Westlie**
Oppbygging og dimensjonering av ulike infiltrasjonsanlegg. Praktiske eksempler.
- 11:45 – 12:15 Lunsj**
- 12:15 – 12:45 Biologiske filtre for gråvann og alternative klosettløsninger v/ Lars Westlie**
Gjennomgang av renseløsninger med innføring i dimensjonering.
- 12:45 – 13:00 Våtmarksfiltre v/ Lars Westlie**
Funksjon og oppbygging. Alternative byggemåter.
- 13:00 – 13:15 Pause**
- 13:15 – 14:15 Minirensesanlegg v/ Jørgen Ove Myrre**
Hva skjer i minirensesanlegget? Bruksområder (boliger, hytter?). Godkjente minirensesanlegg – gjennomgang av funksjon og driftserfaringer. Fordeler og ulemper. Godkjenningsordning.
- 14:15 – 14:45 Etterpolering fra minirensesanlegg v/ Lars Westlie**
Hva er etterpolering? Hvorfor? Typer av etterpolering (etter-rensing)
- 14:45 – 15:15 Fellesløsninger**
Grendeanlegg, trykkavløp, pumping
- 15:15 – 15:45 Utslipp til sjø**
Utforming, dimensjonering, eksempler
- 15:45 Oppsummering dag 1. Spørsmål**

Dag 2

- 08:30 – 12:30 Feltarbeide v/ Lars Westlie og Jørgen Ove Myrre**
Praktiske øvelser i felt. Vurdering av stedlige forhold. Skovelboringer og infiltrasjonstest. Sjakting med gravemaskin. Registreringer.
- 12:30 – 13:00 Lunsj**
- 13:00 - 14:30 Gjennomgang av resultater fra feltarbeidet, beregninger. Skissere løsninger.**
- 14:30 - 15:15 Søknadsprosesser etter forurensingsloven og PBL v/ Jørgen Ove Myrre**
Gjennomgang av nødvendige skjemaer og ansvarsområder for både søknad om utslippstillatelse og søknad om tillatelse til tiltak
- 15:15 – 16:00 Service, vedlikehold og kontroll v/Lars Westlie og Jørgen Ove Myrre**